

COLECȚIA FISCALITATE IMPOZITE TAXE

Valentina
Gherasim-Proca

ACȚIUNILE JUDICIARE ÎN MATERIE FISCALĂ

Cadrul normativ și conceptual de analiză a acțiunilor judiciare în materie fiscală

VOLUMUL I

Valentina
Gherasim-Proca

ACȚIUNILE JUDICIARE
ÎN MATERIE FISCALĂ

**Cadrul normativ
și conceptual de analiză
a acțiunilor judiciare
în materie fiscală**

VOLUMUL I

UNIVERSUL JURIDIC
BUCUREȘTI
2024

CAPITOLUL I

Cadrul normativ principal și asigurarea legalității actelor administrative cu caracter normativ din domeniul fiscal

Secțiunea I

Actele administrative cu caracter normativ din domeniul fiscal

Subsecțiunea 1. Considerații de bază privind aplicarea legii noi și ultraactivitatea legii vechi în procedura de administrare a creanțelor fiscale

1. Scurte considerații introductive referitoare la cadrul normativ privind impozitele, taxele și contribuțiile sociale obligatorii și procedurile de administrare a acestora

Primul Cod fiscal al României, adoptat prin Legea nr. 571/2003, și Codul de procedură fiscală, adoptat prin OG nr. 92/2003, au fost abrogate începând cu data de 01.01.2016, respectiv odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal și a Legii nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală.

Cadrul legal privind impozitele, taxele¹ și contribuțiile sociale obligatorii² prevăzute la art. 2 C. fisc., reprezentând venituri fiscale ale bugetului general

¹ Impozitele și taxele reglementate de actualul Cod fiscal se regăsesc nominalizate la art. 2 alin. (1) C. fisc., după cum urmează: „a) impozitul pe profit; b) impozitul pe veniturile microîntreprinderilor; c) impozitul pe venit; d) impozitul pe veniturile obținute din România de nerezidenți; e) impozitul pe reprezentanțe; f) taxa pe valoarea adăugată; g) accizele; h) impozitele și taxele locale; i) impozitul pe construcții; j) impozitul special pentru bunurile imobile și mobile de valoare mare”.

Impozitul special pentru bunurile imobile și mobile de valoare mare a fost instituit prin Legea nr. 296/26.10.2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, publicată în M. Of. nr. 977/27.10.2023, fiind aplicabil începând cu data de 01.01.2024.

² Contribuțiile sociale obligatorii reglementate de actualul Cod fiscal sunt indicate nominal la art. 2 alin. (2) C. fisc., astfel: „a) contribuțiile de asigurări sociale, datorate bugetului

consolidat al statului, contribuabilii care au obligația să le plătească, modul de calcul și de plată, precum și procedura prin care se realizează modificarea lor sunt stabilite, începând cu data de 01.01.2016, de Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal³.

Cadrul legal de administrare a acestor impozite, taxe și contribuții sociale obligatorii este stabilit, începând cu data de 01.01.2016, de Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală (noul Cod de procedură fiscală).

Ministerul Finanțelor Publice a fost autorizat, potrivit art. 1 alin. (1) C. fisc., „să elaboreze norme metodologice, instrucțiuni și ordine” pentru aplicarea Codului fiscal, precum și „a legilor de ratificare a convențiilor de evitare a dublei impuneri”. De asemenea, acest minister are în competență, potrivit art. 5 alin. (1) C. fisc., „atribuția elaborării normelor necesare pentru aplicarea unitară” a Codului fiscal. Totodată, la art. 5 alin. (6) C. fisc. este prevăzută obligația Ministerului Finanțelor Publice ca în fiecare an să colecteze și să sistematizeze toate normele aflate în vigoare care au legătură cu Codul fiscal și să publice o colecție oficială cu aceste norme.

Prin norme se înțelege, în accepțiunea prevăzută la art. 5 alin. (2) C. fisc., „norme metodologice, instrucțiuni și ordine”.

În cazul normelor metodologice, s-a prevăzut în mod expres, la art. 5 alin. (3) C. fisc., că acestea „sunt aprobate de Guvern, prin hotărâre, și sunt publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I”. În acest sens, este de menționat că pentru Codul fiscal a fost adoptată HG nr. 1/2016⁴.

În schimb, pentru Codul de procedură fiscală, adoptat prin Legea nr. 207/2015⁵, nu există nicio dispoziție legală care să prevadă elaborarea de norme metodologice de aplicare, care să fie adoptate prin hotărâre de Guvern. Trebuie subliniat că în cazul vechiului Cod de procedură fiscală, adoptat prin

asigurărilor sociale de stat; b) contribuția de asigurări sociale de sănătate, datorată bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate; c) contribuția asiguratorie pentru muncă, datorată bugetului general consolidat”.

³ Potrivit art. 501 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, publicată în M. Of. nr. 688/10.09.2015: „Prezentul cod intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2016, cu excepția cazului în care în prezentul cod se prevede altfel”.

⁴ HG nr. 1/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal a fost publicată în M. Of. nr. 22/13.01.2016.

⁵ Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, publicată în M. Of. nr. 547/23.07.2015.

OG nr. 92/2003, au fost elaborate norme metodologice de aplicare, acestea fiind aprobate prin HG nr. 1050/2004⁶.

Pentru emiterea, aprobarea și publicarea instrucțiunilor și a ordinelor au fost prevăzute, la art. 5 alin. (4) C. fisc., anumite reguli, fiind necesar de precizat că în Codul fiscal au fost prevăzute și reguli care privesc emiterea de ordine și instrucțiuni pentru aplicarea Codului de procedură fiscală.

În acest sens, la art. 5 alin. (4) teza întâi C. fisc. este prevăzut că *ordinele și instrucțiunile de aplicare unitară a Codului fiscal* „se emit de ministrul finanțelor publice și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I”.

De asemenea, la art. 5 alin. (4) teza a doua C. fisc. se prevede că *ordinele și instrucțiunile care privesc procedurile de administrare a impozitelor și taxelor din Codul fiscal și care sunt datorate bugetului general consolidat al statului, exceptând bugetele locale*, se emit de președintele ANAF și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dispozițiile art. 5 alin. (4) ultima teză C. fisc. prevăd că *ordinele și instrucțiunile care au ca obiect procedurile de administrare a impozitelor și taxelor locale din Codul fiscal* „se aprobă prin ordin comun al ministrului finanțelor publice și al ministrului dezvoltării regionale și administrației publice”.

Trebuie subliniat că la art. 5 alin. (5) C. fisc. este prevăzut în mod expres că „instituțiile publice din subordinea Guvernului, altele decât Ministerul Finanțelor Publice, nu pot elabora și emite norme” care privesc Codul fiscal, cu excepția celor prevăzute expres în Codul fiscal, *sub sancțiunea nulității absolute a normelor elaborate și emise cu nerespectarea acestei interdicții*.

De menționat că în cazul Legii nr. 431/2023⁷ s-a prevăzut în mod expres la art. 4 alin. (3) că normele metodologice de aplicare a legii se aprobă de Guvern prin hotărâre și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a legii⁸.

⁶ HG nr. 1050/2004 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Ordonanței Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală a fost publicată în M. Of. nr. 651/20.07.2004, fiind abrogată începând cu 01.01.2016.

⁷ Legea nr. 431/29.12.2023 privind asigurarea unui nivel minim global de impozitare a grupurilor de întreprinderi multinaționale și a grupurilor naționale de mari dimensiuni, publicată în M. Of. nr. 8/05.01.2024.

⁸ Această lege transpune Directiva (UE) 2022/2523 a Consiliului din 14.12.2022 privind asigurarea unui nivel minim global de impozitare a grupurilor de întreprinderi multinaționale și a grupurilor naționale de mari dimensiuni în Uniune, publicată în JOUE, seria L, nr. 328/22.12.2022.